

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
16.7.2019
Taltionumero
3406
Diaarinumero
6010/2/18

1 (7)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Helsingin hallinto-oikeus 3.12.2018 nro 18/1073/6

Asian aikaisempi käsittely

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunnan alainen viranhaltija ei ole 4.6.2018 tekemällään päätöksellä myöntänyt A:lle enää irrotusta Helsingin Matkapalvelun käytöstä. A:lle on myönnetty kuljetuspalveluun saat-tajalisä, henkilöauton käyttöoikeus ja matkojen yhdistelykielto. A:lla on lisäksi oikeus yhteen maksuttomaan saattajaan matkalla.

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto päätöksellään 23.8.2018 (§ 599) hylännyt A:n oikaisuvaatimuksen.

A on valituksessaan hallinto-oikeuteen vaatinut, että sosiaali- ja terveys-lautakunnan jaoston päätös kumotaan ja hänelle myönnetään irrotus Hel-singin Matkapalvelun käytöstä.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Helsingin hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammaispalveluasetus) 4 §:n 3 momentin mukaan kuljetukset voi kunta järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/92) 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla taikka korvata jäljempänä 5 §:ssä tarkoitetulle henkilölle taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Asiassa saatu selvitys

Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan A on kuulonäkövammaisen. A:lla on molemmassa silmässään kuiva silmänpohjan rappeuma. Diagnoosina on myös muu lasiaissairaus ja näön haitta-aste on 100 prosenttia. A:lla on molemminpuolinen sensorineuraalinen huonokuuloisuus ja hän käyttää säännöllisesti kahta kuulokojetta. A:lla on kotonaan kuulovammaisen hälytinjärjestelmä, jossa on vahvistettu ovikello, lankapuhelin ja palovaroitin. Myös muita näön ja kuulon apuvälineitä on käytössä.

A:lle on vuodesta 2008 lukien ja viimeisen kerran 12.2.2016 myönnetty irrotus Helsingin Matkapalvelusta määräaikaisesti ajalle 1.3.2016–31.3.2018, jolloin hän on voinut tilata matkan itselleen sopivaksi katsomallaan tavalla. Kuljetuspalvelun järjestämisen osalta on sittemmin tehty uudelleenarviointi. Viranhaltijan päätöksen 4.6.2018 mukaan A on velvoitettu tilaamaan matkansa Helsingin Matkapalvelun kautta 1.7.2018 alkaen. A:lle myönnettyyn kuljetuspalveluun on liitetty saattajalisä, jolloin kuljettaja pyydettyäessä avustaa A:n lähtökohteesta sisältä asti autoon ja vie määräpaikkaan sisälle saakka. Lisäksi A:lle on myönnetty matkojen yhdistelykielto ja henkilöauton käyttöoikeus sekä oikeus yhteen maksuttomaan saattajaan.

A on hakemuksessaan todennut, että ne syyt, joiden perusteella hänelle on aiemmin myönnetty irrotus Helsingin Matkapalvelusta ovat edelleen olemassa. Asiassa tulisi myös huomioida lähivuosina vaikeutunut kuulonäkövamma sekä korkean iän ja muun fyysisen kunnon tuomat haasteet Matkapalvelun käytölle. A ei ole kertomansa mukaan käyttänyt Helsingin Matkapalvelua, koska hän kokee käytön vammojen vuoksi mahdottomaksi erityisesti, kun matka tapahtuu muualta kuin kotoa käsin. A ei voi soittaa kodin ulkopuolella puhelimella, koska hän ei kuule puhetta matkapuhelimessa. Matkan tilaaminen etukäteen on hankalaa, koska hänen on vaikea arvioida asiointiin kuluva aika.

Selvityksen arviointi ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

Hallinto-oikeus toteaa, että kunnalla on oikeus päättää menettelystä kuljetuspalvelujen järjestämiseksi. Helsingissä vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut on järjestetty Helsingin Matkapalvelun kautta. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysviraston vammaistyön pysyväisohjeen 10.2.2016 (PYSY 009) mukaan vaikeavammaisella henkilöllä ei ole ehdotonta oikeutta vaatia kuljetuspalvelujensa järjestämistä haluamallaan tavalla. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen järjestämisessä on kuitenkin riittävässä määrin otettava huomioon vammaisen henkilön yksilölliset tarpeet liikkumiseen sekä yksilölliset sairaudesta tai vammasta aiheutuvat rajoitukset kuljetustapaa arvioitaessa. Ohjeen mukaan viranhaltija voi erittäin perustellusta syystä tehdä päätöksen irrottaa asiakas Matkapalvelusta. Pääsääntöisesti irrottaminen edellyttää, että asiakkaan tai muiden kuljetuksessa olevien tai kuljettajan turvallisuus vaarantuu, ellei asiakasta irroteta Matkapalvelun välitystoiminnasta. Irrottaminen voi tapahtua myös silloin, jos Matkapalvelun kautta ei tosiasiallisesti pystytä järjestämään kyseisen henkilön kuljetusta tarkoituksenmukaisesti. Matkapalvelujen toimintakäytäntöjen aiheuttamat rajoitukset ja Matkapalvelun yleiset säännöt eivät ole syy asiakkaan irrottamiseen Matkapalvelusta.

Valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee, että A:lle vuonna 2016 tehty määräaikainen päätös Matkapalvelusta irrottamisesta perustui osin siihen, että suuri määrä näkövammaisia kuljetuspalvelun asiakkaita liitettiin Helsingin Matkapalvelun käyttäjiksi vuonna 2016. Tilanteen tasoitamiseksi ja ruuhkien ehkäisemiseksi asiakkaiden liittämistä Matka-

palvelun käyttäjiksi porrastettiin siten, että osalle asiakkaista myönnettiin vielä määräaikainen irrotus. Aikaisemmin vuonna 2016 tehty päätös A:n irrottamisesta tilaamasta kuljetuspalvelua Helsingin Matkapalvelukeskuksen kautta ei sellaisenaan perusta hänelle oikeutta irrottamiseen hänelle myöhemmin tehtävissä päätöksissä, vaan kuljetuspalvelun järjestämistapaa koskevia päätöksiä voidaan tarvittaessa arvioida uudelleen.

Hallinto-oikeus toteaa olevan sinänsä uskottavaa, että Matkapalvelun toimintakäytännöt odotusaikoiheen hankaloittavat A:n matkustamista jonkin verran, mutta niiden ei voida arvioida estävän häntä käyttämästä hänelle myönnettyä kuljetuspalvelua tai vaikeuttavan palvelun käyttöä kohtuuttomasti. Valituksessa esitetyt seikat eivät anna aihetta arvioida, että A:n turvallisuus vaarantuisi tällä tavoin järjestetyssä kuljetuspalvelussa, kun otetaan vielä huomioon A:lle myönnetty saattajalisä, jolloin kuljettaja voi auttaa A:n sisältä lähtöpaikasta sisälle määräpaikkaan, matkojen yhdistelykielto, henkilöauton käyttöoikeus ja oikeus yhteen maksuttomaan saattajaan. Jaoston päätöstä ei muuteta.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden ja sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan jaoston päätökset kumotaan ja hänelle myönnetään irrotus Helsingin Matkapalvelun käytöstä.

Vaatimusten tueksi on vedottu aiemmin esitettyyn ja lisäksi todettu muun ohella seuraavaa:

A:n mahdollisuus liikkumiseen on estynyt ja liikkumisen turvallisuus vakavasti vaarantunut. Kuljetuspalvelun järjestämistapa on vähentänyt merkittävästi A:n liikkumista ja osallistumista. Vaatimus käyttää kuljetuspalvelua Helsingin Matkapalvelun kautta kuormittaa kuulonäkövammaista A:ta kohtuuttomasti. Matkapalvelun käyttö vähentää A:n vapautta määritellä arjen tahtia. Kuljetuspalvelun tarkoituksena on korvata muun julkisen liikenteen käyttöä, koska se on vaikean kuulonäkövammaiselle todettu kohtuuttoman vaikeaksi. Helsingin alueella muuta julkista liikennettä ei tarvitse odottaa 40 minuuttia.

A on kokenut irrotuksen olevan hänelle tarkoituksenmukaisin tapa käyttää kuljetuspalvelua, mikä puolestaan mahdollistaa muun arjen toimivuuden. Liikkumisvapauden ja -turvallisuuden takaava irrotus Matkapalvelun käytöstä ehkäisee raskaampien ja kalliimpien palveluiden tarvetta.

YK:n vammaisyleissopimuksen mukaan vammaisten henkilöiden henkilökohtaista liikkumista tulisi helpottaa sillä tavalla ja silloin kun he haluavat. Liikkuminen on perus- ja ihmisoikeus. Kuljetuspalveluiden järjestämistapa loukkaa näitä A:n perusoikeuksia.

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto on antanut selityksen.

A on antanut vastaselityksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Hannele Ranta-Lassila
oikeusneuvos

Alice Guimaraes-Purokoski
oikeusneuvos

Anne Nenonen
oikeusneuvos

Jaakko Autio (t)
oikeusneuvos

Ari Wirén
oikeusneuvos

Anna Heikkilä
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös

A, maksutta

Jäljennös

Helsingin hallinto-oikeus

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan jaosto